

Rapport

Datum: 29 maart 2005

Rapportnummer: 2005/092

Klacht

Verzoeker klaagt over de wijze waarop het regionale politiekorps Gelderland-Midden naar aanleiding van het overlijden van zijn schoondochter op 5 februari 2003 heeft gehandeld.

Verzoeker klaagt er met name over dat de politie:

ondanks zijn verzoek dit niet te doen, een persbericht heeft laten uitgaan;

in het persbericht heeft vermeld dat "er rekening mee moet worden gehouden dat het overlijden verband zou kunnen houden met het gebruik van XTC";

in het persbericht de straat heeft vermeld waar zijn schoondochter had gewoond.

Voorts stelt de Nationale ombudsman op grond van artikel 15 (oud) van de Wet Nationale ombudsman, thans artikel 9:22 Algemene wet bestuursrecht, een onderzoek uit eigen beweging in naar de wijze waarop het regionale politiekorps Gelderland-Midden klachten afhandelt en in het bijzonder of hierbij de termijnen uit de Klachtenregeling politieregio Gelderland-Midden in acht worden genomen.

Beoordeling

Inleiding

Op 1 februari 2003 ontving het regionale politiekorps Gelderland-Midden een melding dat iemand in een woning onwel was geworden. Politieambtenaren gingen ter plaatse en reanimeerden een 25-jarige vrouw, J. Zij werd per ambulance naar het ziekenhuis vervoerd waar zij op 5 februari 2003 kwam te overlijden.

Naar aanleiding van het onderzoek naar het overlijden van de vrouw bracht de politie op 13 februari 2003 een persbericht uit waarin onder meer staat vermeld: *"De recherche van de politie (...) heeft een onderzoek afgesloten naar het overlijden van een 25-jarige vrouw uit X. Uit sectie is gebleken dat er rekening mee moest worden gehouden dat het overlijden verband zou kunnen houden met het gebruik van XTC."*

De vrouw werd op zaterdag 1 februari onwel in haar woning aan de G.laan in X. Hoewel hulpverleners direct begonnen met reanimeren, leidde dit niet direct tot een wezenlijke verbetering in haar toestand. Enkele dagen later - op 5 februari - overleed de vrouw in het ziekenhuis te Utrecht."

Verzoeker klaagt over de wijze waarop het regionale politiekorps Gelderland-Midden heeft gehandeld naar aanleiding van het overlijden van zijn schoondochter op 5 februari 2003.

I. Ten aanzien van het laten uitgaan van het persbericht

1. Verzoeker klaagt er in de eerste plaats over dat de politie ondanks zijn verzoek dit niet te doen, een persbericht heeft laten uitgaan. Verzoeker liet weten dat hij ernstig bezwaar tegen de publicatie had gemaakt om beschadiging van een gezin met twee kinderen, waarvan een reeds schoolgaand, te voorkomen. Verzoeker liet voorts weten dat hij zijn bezwaar kenbaar had gemaakt toen de publicatie al had plaatsgevonden.

2. De beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden berichtte dat zij van oordeel was dat uit de aanwijzing voorlichting, opsporing en vervolging (zie Achtergrond, onder B.) volgt dat de politie een eigen verantwoordelijkheid heeft met betrekking tot de persvoorlichting over opsporingshandelingen. Deze verantwoordelijkheid vloeit voort uit artikel 8, eerste lid van de Wet openbaarheid van bestuur (zie Achtergrond, onder A.), dat bepaalt dat het een taak van de politie is om actief informatie te verstrekken. Om deze reden is de klacht niet gegrond, aldus de korpsbeheerder. De korpsbeheerder liet voorts weten dat verzoeker volgens de betrokken ambtenaren niet expliciet had verzocht niet tot publicatie over te gaan. Ook bleek uit de beschikbare stukken ook niet dat verzoeker dit uitdrukkelijk zou hebben verzocht. De korpsbeheerder liet weten dat in het geval verzoeker zou hebben verzocht niet tot publicatie over te gaan en de betrokken ambtenaren hieraan geen gevolg zouden hebben gegeven, dit onzorgvuldig zou zijn geweest. Dit is echter niet met bewijs ondersteund, aldus de korpsbeheerder

Ten slotte liet de korpsbeheerder weten dat het mogelijke gebruik van XTC en de (mogelijke) risico's daarvan een maatschappelijk probleem is. Mede gelet op de aard en impact van de hele situatie (in en rond X) heeft men besloten tot publicatie over te gaan.

3. Politieambtenaar Mu. verklaarde dat het initiatief tot het uitgaan van een persbericht is genomen door de rechercheurs Ho. en Ve. die het onderzoek naar het overlijden verrichtten. Zij hadden Mu. bericht dat een persbericht kon worden gemaakt waarbij hem niet was meegedeeld dat was verzocht geen persbericht uit te laten gaan.

Mu. had op basis van de gegevens uit het bedrijfsprocessensysteem en naar aanleiding van een telefoongesprek met Ho. een conceptpersbericht gemaakt. Dit was voorgelegd aan de chef van de recherche en aan de persofficier van justitie. Nadat zij wat aanpassingen hadden gepleegd, was het bericht aan de media gezonden.

4. Politieambtenaar Ho. liet weten dat hij op 13 februari 2003 de stiefzoon van verzoeker in het kader van het onderzoek naar het overlijden had verhoord. Ho. had verzoekers stiefzoon daarbij onder meer meegedeeld dat er een persbericht zou uitgaan en dat dit toen in voorbereiding was. De stiefzoon van verzoeker had Ho. laten weten dat hij hiermee niet blij was, maar had het wel geaccepteerd omdat hij begreep dat er ter voorkoming van verhalen en roddels uitleg diende te worden gegeven, aldus Ho. Verzoekers stiefzoon had geen bezwaar gemaakt tegen een persbericht. Ho. liet weten dat, kort nadat het bericht in de media was gebracht, verzoeker hem had laten weten dat hij het niet op prijs stelde dat deze zaak op een dergelijke manier in het nieuws kwam. Op 17 februari 2003 heeft Ho.

verzoeker op de hoogte gesteld van de visie achter het persbericht en heeft hem toen ook laten weten dat het persbericht wat hem betreft niet had hoeven. Ho. berichtte dat het echter niet waar is dat hij op enig moment zijn collega's had meegedeeld dat verzoeker geen persbericht wilde.

5. Politieambtenaar Ve. deelde mee dat hij niet wist van het verzoek van verzoeker om geen persbericht te laten uitgaan. Ve. kon zich echter voorstellen dat de dood van zijn schoondochter tot een persbericht heeft geleid omdat er in de straat waar zij had gewoond redelijk wat commotie is geweest vanwege de aanwezigheid van ambulance en politie.

6. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst daarvan niet onredelijk is. Dit brengt onder meer met zich mee dat de politie bij het laten uitgaan van een persbericht de belangen van degenen die het persbericht betreft en het belang van het geven van openheid over zaken dient af te wegen. Dit leidt ertoe dat de politie in gevoelige zaken de naaste betrokkenen dient te horen voordat een persbericht openbaar wordt gemaakt.

7. Het staat vast dat verzoeker pas ná het uitbrengen van het persbericht daarvan via de media op de hoogte is gekomen. Hiermee ontvalt de feitelijke grondslag aan verzoekers klacht op dit punt.

Ook staat vast dat de politie verzoekers zoon, de partner van de overleden vrouw, vóórdát het persbericht zou uitgaan daarvan op de hoogte heeft gesteld en hem daarbij de beweegredenen voor het persbericht heeft meegedeeld. Voldoende aannemelijk is dat verzoekers zoon geen bezwaar heeft gemaakt tegen het laten uitgaan van het persbericht. De politie heeft gehandeld in overeenstemming met de vereiste redelijkheid door verzoekers zoon in kennis te stellen van het persbericht. Niet valt in te zien om welke reden de politie andere familieleden had moeten betrekken bij de beslissing een persbericht te doen uitgaan.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

8. Ten overvloede wordt op het punt van de beslissing om een persbericht te doen uitgaan het volgende overwogen. Het staat vast dat de politie op 1 februari 2003 is opgetreden naar aanleiding van het onwelworden van verzoekers schoondochter J. en dat zij per ambulance naar het ziekenhuis is vervoerd. Voldoende aannemelijk is dat deze gebeurtenis die dag de aandacht heeft getrokken van de buurt waarin J. woonde, mede gelet op het feit dat dit op een zaterdagmorgen plaatsvond. Voorts staat vast dat J. op 5 februari 2003 in het ziekenhuis is overleden. Eveneens voldoende aannemelijk is dat dit eveneens ter kennis is gekomen van de buurt waar verzoekers schoondochter woonde. De Nationale ombudsman is van oordeel dat het openbare politieoptreden in verband met deze gebeurtenis in eerste instantie een geval van hulpverlening heeft betroffen. De politie heeft namelijk iemand die onwel is geworden gereanimeerd en overgedragen aan

medische instanties. Berichtgeving over dit deel van déze gebeurtenis valt dan ook niet onder het regime van de Aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging (zie Achtergrond, onder B.).

Gelet op de waarneembaarheid van deze gebeurtenissen die een openbaar karakter hebben, heeft de politie in redelijkheid kunnen beslissen hierover een persbericht te doen uitgaan, mede gelet op de ingrijpende afloop van deze zaak. Ten aanzien van de inhoud van het bericht wordt onder II. en III. een nader oordeel gegeven.

II. Ten aanzien van de mededeling over het gebruik van XTC

1. Voorts klaagt verzoeker er over dat de politie in het persbericht heeft vermeld dat "*er rekening mee moest worden gehouden dat het overlijden verband zou kunnen houden met het gebruik van XTC*". Verzoeker liet in dit verband weten dat ervan mag worden uitgegaan dat de politie alleen feiten publiceert, waarvan men zeker weet dat ze juist zijn. Men was er niet zeker van dat er sprake was van XTC-gebruik als mogelijke doodsoorzaak. Het (voorlopige) sectierapport van 6 februari 2003 vermeldt immers dat het overlijden te verklaren valt als gevolg van ernstige hersenafwijkingen in combinatie met longontsteking, aldus verzoeker. Verzoeker is van mening dat als het gaat om een zo ernstige zaak men zeker over de feiten moet zijn om een zo ernstige beschuldiging in de publiciteit te brengen.

2. De korpsbeheerder liet weten dat uit de Aanwijzing voorlichting, opsporing en vervolging (zie Achtergrond, onder B.) volgt dat bij informatievoorziening en voorlichting de vereiste objectiviteit steeds dient te worden gehandhaafd en dat deze dient te worden gekenmerkt door een zakelijke toonzetting. Zij berichtte dat er geen onwaarheden in het persbericht staan vermeld. Er was onderzoek gedaan naar de mogelijke doodsoorzaak waarbij uit sectie is gebleken dat er rekening mee moet worden gehouden dat de doodsoorzaak verband kan houden met het gebruik van XTC. Het mogelijke gebruik van XTC en de (mogelijke) risico's daarvan is een maatschappelijk probleem. Zij achtte verzoekers klacht op dit punt ongegrond.

3. Politieambtenaar Mu. deelde mee dat de mededeling over de XTC in het persbericht is verwerkt vanwege de informatie van zijn collega's dat dit het geval kon zijn geweest. Om die reden is er in de tekst de nuancering 'zou kunnen' gebruikt. Ook zou het XTC-gebruik zijn gebleken uit de sectie die is verricht op het lichaam van verzoekers schoondochter. In verslagen/rapportages van secties worden doorgaans niet stellige bewoordingen gebruikt, aldus Mu. Voorts liet Mu weten dat de reden voor het vermelden van XTC als mogelijk doodsoorzaak in het persbericht voornamelijk diende als waarschuwing tegen het gebruik van XTC, al dan niet in de privé-sfeer.

4. Politieambtenaar Ho. berichtte dat bij de verrichte sectie is komen vast te staan dat XCT(-gebruik) direct verband hield met het overlijden. Voorts had bloedonderzoek bij de

schoondochter na aankomst in het ziekenhuis aangegeven dat XTC in het spel is geweest.

5. De minister van Justitie liet op dit punt weten dat de in het persbericht gebruikte formulering dat er rekening mee moet worden gehouden dat het overlijden verband zou kunnen houden met het gebruik van XTC, niet aangeeft dat dit een vaststaand feit is. Dit is als mogelijke oorzaak genoemd van het overlijden van verzoekers schoondochter. De minister liet weten het een gepaste formulering te achten en hij achtte de klacht niet gegrond.

6. Het is een vereiste van administratieve nauwkeurigheid dat bestuursorganen secuur werken. Dit brengt onder meer met zich mee dat de politie, mede gelet op de Aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging, bij persvoorlichting de vereiste objectiviteit in acht dient te nemen. Voorts dient de persvoorlichting te worden gekenmerkt door een zakelijke toonzetting. De mededelingen dienen te berusten op de uit het desbetreffende strafrechtelijk onderzoek gebleken feiten (zie Achtergrond, onder B.).

7. Het staat vast dat verzoekers stiefzoon kort na de onwelwording de politie heeft meegedeeld dat het gebruik van XTC daaraan vooraf was gegaan. Voorts zijn bij het politieoptreden op de plaats van het gebeurde pillen getoond die later, na het overlijden, in beslag zijn genomen. Voorts staat vast dat de patholoog-anatoom in zijn voorlopige sectiebevindingen van 6 februari 2003 heeft aangegeven het overlijden te verklaren als gevolg van ernstige hersenafwijkingen in combinatie met longontsteking. Hierbij heeft hij zich niet uitgelaten over XTC als oorzaak van het overlijden van verzoekers schoondochter (zie A. Feiten, onder 4.). Het onderzoeksjournaal van de politie geeft aan dat in deze voorlopige sectiebevindingen staat vermeld dat een hersenafwijking in combinatie met een longontsteking als gevolg van coma/XTC-gebruik als doodsoorzaak is aangewezen.

8. Gelet op de mededelingen van de betrokken ambtenaren op dit punt is voldoende aannemelijk dat als bron van informatie ten behoeve van het persbericht het onderzoeksjournaal, mutaties in het dag- en nachtrapport en de verklaringen van betrokkenen zijn gebruikt. Hiermee staat tevens vast dat de informatie uit het voorlopig sectieverslag van 6 februari 2003 niet is betrokken bij het opstellen van het persbericht. De politie heeft daarmee onvoldoende gebruik gemaakt van alle beschikbare informatie. Dit is niet juist.

Ook heeft de politie, ondanks de aanwijzingen voor mogelijk XTC-gebruik die bij het aantreffen van verzoekers schoondochter zijn aangetroffen, niet in redelijkheid kunnen overgaan tot het vermelden van de betreffende zinsnede in het persbericht, temeer omdat de politie niet deskundig is op het gebied van vaststellen van oorzaken van overlijden van personen, hetgeen immers wordt overgelaten aan medici. Ook doet hieraan niet af dat de mededeling over de XTC in niet-absolute bewoordingen is gesteld. Deze suggestie heeft gezien in het licht van het voorgaande een onnodig stigmatiserende werking. De politie heeft met het doen van de mededeling over de XTC in strijd gehandeld met de vereiste

nauwkeurigheid.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

9. Ten overvloede wordt overwogen dat de politie eveneens in strijd met de vereiste nauwkeurigheid heeft gehandeld door (de conclusies in) het voorlopig sectierapport niet letterlijk te verwerken in het onderzoeksjournaal.

III. Ten aanzien van de vermelding van de straat

1. Verzoeker klaagt er voorts over dat de politie in het persbericht de straat heeft vermeld waar zijn schoondochter had gewoond. Verzoeker liet weten dat vermelding van het adres, weliswaar zonder huisnummer te noemen, waarbij iedereen zich de ziekenauto herinnert, duidelijk genoeg is, zeker in een 'dorp' als X. Verzoeker liet weten dat dit niet had mogen worden gepubliceerd om beschadiging van een gezin met twee kleine kinderen, waarvan één reeds schoolgaand, te voorkomen.

2. De korpsbeheerder stelt zich op het standpunt dat verzoekers klacht op dit punt niet gegrond is. Zij liet weten dat het hoofdregel is dat de politie geen gegevens verstrekt die (in)direct herleidbaar zijn tot de persoon van verdachten, slachtoffers, nabestaanden getuigen en aangevers. Zij berichtte dat op deze hoofdregel uitzonderingen mogelijk zijn, bijvoorbeeld als de identiteit al zodanig bekend is dat de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in redelijkheid niet meer te verzekeren valt of de ernst of de aard van het delict landelijk of lokaal grote commotie teweeg kan brengen.

De ervaring leert dat ingrijpende emotionele gebeurtenissen niet stil gehouden kunnen worden, aldus de korpsbeheerder. Per incident wordt afgewogen in hoeverre publicatie schadelijker kan zijn voor het getroffen gezin dan een summier persbericht waarin de juiste informatie binnen de juiste proporties wordt geplaatst. Mede gelet op de aard en impact van de hele situatie (in en rond X) heeft men besloten af te wijken van de hiervoor omschreven hoofdregel en is besloten tot publicatie over te gaan.

3. Politieambtenaar Mu. deelde mee dat ten tijde van het aantreffen van de schoondochter veel beweging in de straat in de relatief kleine gemeente X was geweest. Er is toen politie, een ambulance en een auto waarmee het stoffelijk overschot is vervoerd aanwezig geweest hetgeen door veel mensen is waargenomen. Al met al was het overduidelijk dat er iets aan de hand is geweest in de betreffende woning. Mu. berichtte dat in dit geval reacties uit de buurt waren te verwachten ook omdat een en ander zich in de ochtend afspeelde. Omdat veel mensen deze zaak hebben waargenomen en om (dorps)roddels te voorkomen is er voor gekozen om de straat in het persbericht op te nemen, aldus Mu. Hierbij heeft ook een rol gespeeld dat de politie anders door de media zou kunnen worden benaderd om bevestigd te krijgen dat de gebeurtenis op een bepaalde plaats heeft plaatsgevonden. Mu. had het huisnummer in het persbericht weggelaten.

4. Politieambtenaar Ve. deelde mee dat hij zich kan voorstellen dat de dood van verzoekers schoondochter tot een persbericht heeft geleid omdat er in de straat waar zij heeft gewoond redelijk wat commotie is geweest omdat een ambulance en politie daar aanwezig waren.

5. De minister van Justitie deelde op dit punt weten dat het, gelet op de Aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging (zie Achtergrond, onder B.), ongebruikelijk is dat de politie toestemming krijgt tot het vermelden van de straatnaamgegeven van een betrokkene. De minister liet weten dat zich niet de omstandigheid voordeed dat de identiteit van de overleden vrouw al een zodanig algemene bekendheid had dat het geheim houden van de straat waarin zijn woonde niet meer relevant zou zijn. De minister was niet gebleken dat er sprake was van omstandigheden of belangen die noopten af te wijken van de Aanwijzing. Voorts zag de minister niet in dat met een beroep op de noodzaak om het maatschappelijk probleem van excessief XTC-gebruik breder voor het voetlicht te brengen door middel van actieve voorlichting over een incident, ook de noodzaak zou rijzen om juist de straatnaam te vermelden van de overleden vrouw. De minister achtte de klacht op dit punt gegrond.

6. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer. Dat brengt met zich mee dat een bestuursorgaan bij berichtgeving aan de media de identiteit van personen in beginsel geheim houdt. De Aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging vermeldt onder meer dat van slachtoffers geen gegevens aan de media worden verstrekt die er toe kunnen leiden dat de identiteit van deze personen bekend wordt, tenzij de identiteit al dusdanig bekend is dat de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in redelijkheid niet meer te verzekeren valt. Dit betekent dat in de regel dient te worden volstaan met de vermelding van leeftijd, geslacht en woonplaats (zie Achtergrond, onder B.).

7. Het staat vast dat ten tijde van het politieoptreden naar aanleiding van de melding van het onwelworden van verzoekers schoondochter J. een politieauto en een ambulance voor haar woning hebben gestaan en dat J. toen per ambulance naar het ziekenhuis is vervoerd. Het is voldoende aannemelijk dat deze gebeurtenis de aandacht heeft getrokken van buurtbewoners in de relatief kleine gemeente X (zie ook hetgeen hiervóór, onder I.8. is overwogen). Echter, met de minister is de Nationale ombudsman van oordeel dat niet valt in te zien waarom het vermelden van de straat in het persbericht aan de orde kon zijn.

De politie heeft hiermee in strijd gehandeld met het vereiste van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

IV. Ten aanzien van de inachtneming van de termijnen uit de klachtenregeling

1. Voorts stelde de Nationale ombudsman op grond van artikel 15 (oud) van de Wet Nationale ombudsman (zie Achtergrond, onder C.) een onderzoek uit eigen beweging in naar de wijze waarop het regionale politiekorps Gelderland-Midden klachten afhandelt en in het bijzonder of hierbij de termijnen uit de Klachtenregeling politieregio Gelderland-Midden in acht worden genomen. De Nationale ombudsman stelde de korpsbeheerder in dit verband de vraag hoeveel van de in 2001, 2002 en 2003 binnengekomen klachten volgens de in de Klachtenregeling vastgestelde termijnen waren afgehandeld.
2. De beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden liet op dit punt weten dat het aantal klachten dat binnen de daarvoor genoemde termijnen was afgehandeld niet bekend was maar dat met betrekking tot de formele bemiddeling de gemiddelde behandelingsduur voor 2001, 2002 en 2003 respectievelijk 15 weken, 11 weken en 17 weken bedroeg. Bij de formele behandeling (al dan niet met inschakeling van de klachtencommissie) bedroeg de gemiddelde behandelingsduur 32,7 weken en 35,7 weken. Over 2003 was dit nog niet bekend. De korpsbeheerder kon geen oorzaak aangeven voor de termijnoverschrijdingen. Voorts berichtte de korpsbeheerder dat de klagers bij termijnoverschrijdingen daarvan incidenteel schriftelijk of telefonisch op de hoogte worden gesteld.
3. Uit het (klachten)jaarverslag 2003 van het regionale politiekorps Gelderland-Midden valt af te leiden dat op het punt van de formele bemiddeling 38% van de 134 klachten zijn afgehandeld binnen de termijn van 5 weken. Op het punt van de formele klachtbehandeling geeft het jaarverslag geen gegevens.
4. Het is een vereiste van voortvarendheid dat een bestuursorgaan slagvaardig en met voldoende snelheid optreedt. Dit heeft onder meer zijn weerslag gevonden in de Klachtenregeling politie Gelderland-Midden, die ten tijde van de onderzochte gedraging bepaalde dat de afronding van de formele bemiddeling van de klacht plaatsvindt binnen 5 weken. Bij de formele behandeling van de klacht dient de afhandeling plaats te vinden binnen 8 weken en binnen 12 weken bij inschakelen van de klachtencommissie door de korpsbeheerder. Indien de afdoening niet binnen de hiervoor genoemde termijnen kan plaatsvinden, dient hiervan mededeling te worden gedaan aan de indiener van de klacht en de betrokken ambtenaar met opgaaf van redenen. Daarbij wordt tevens aangegeven binnen welke termijn alsnog afdoening te verwachten valt (zie Achtergrond, onder D.).
5. Gelet op de overgelegde informatie van de korpsbeheerder en de uit het jaarverslag 2003 verkregen gegevens, is er zowel op het terrein van de formele bemiddeling als op het terrein van de formele behandeling van klachten in de jaren 2001, 2002 en 2003 bij het grootste deel van de klachten sprake van termijnoverschrijdingen, waarvan een aantal - naar moet worden aangenomen - zeer fors is. Dit is in strijd met de vereiste voortvarendheid. Voorts heeft de korpsbeheerder geen verklaring kunnen geven voor de overschrijding van de termijnen.

De Nationale ombudsman stelt bovendien vast dat, gelet op de mededeling van de korpsbeheerder op dit punt, klagers slechts incidenteel op de hoogte worden gesteld van de (dreigende) overschrijding van de geldende termijn. Dit is eveneens in strijd met de klachtenregeling die voorschrijft dat dit altijd dient te gebeuren (zie Achtergrond, onder D.).

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Gelderland-Midden is

gegrond ten aanzien van:

de mededeling over het gebruik van XTC, wegens schending van het vereiste van administratieve nauwkeurigheid;

het vermelden van de straat, wegens schending van het vereiste van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;

niet gegrond ten aanzien van:

het laten uitgaan van het persbericht.

Met betrekking tot de wijze waarop het regionale politiekorps Gelderland-Midden de termijnen uit de Klachtenregeling politie Gelderland-Midden in acht neemt, is de uit eigen beweging onderzochte gedraging niet behoorlijk wegens schending van het vereiste van voortvarendheid.

Onderzoek

Op 17 maart 2003 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer N. te X, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Gelderland-Midden. Omdat verzoeker nog niet aan het vereiste had voldaan dat een klacht in eerste instantie dient te worden voorgelegd aan en te worden afgehandeld door het betreffende bestuursorgaan, zond de Nationale ombudsman op 25 april 2003 verzoekers klacht naar de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden (de burgemeester van Arnhem). Omdat de korpsbeheerder verzoekers klacht op 21 augustus 2003 nog niet had afgehandeld, wendde verzoeker zich weer tot de Nationale ombudsman. Naar deze gedraging, die in eerste instantie werd aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Daarnaast werd drie betrokken ambtenaren de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. In verband met zijn verantwoordelijkheid voor voorlichting over opsporing en vervolging werd ook de hoofdofficier van justitie te Arnhem over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De genoemde hoofdofficier van justitie maakte van de gelegenheid geen gebruik. Tijdens het onderzoek kregen de korpsbeheerder en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren. Voorts werden drie betrokken ambtenaren gehoord en werd een aantal specifieke vragen gesteld.

Omdat uit het onderzoek was gebleken dat op last van de officier van justitie een sectie is verricht en dat er voorts een opsporingsonderzoek heeft plaatsgevonden en gelet op de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie voor opsporing en voor de voorlichting over opsporing en vervolging legde de Nationale ombudsman de klacht alsnog voor aan de minister van Justitie. Hem werd verzocht met name in te gaan op het tweede en derde onderdeel van verzoekers klacht. Voorts verzocht de Nationale ombudsman de minister om zijn standpunt ten aanzien van een zinsnede uit het besluit van de korpsbeheerder.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reactie van verzoeker gaf geen aanleiding het verslag te wijzigen of aan te vullen. De korpsbeheerder deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De betrokken ambtenaren gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. Feiten

1. Op zaterdag 1 februari 2003, omstreeks 11.20 uur, ontving het regionale politiekorps Gelderland-Midden de melding dat een vrouw, verzoekers schoondochter J., in haar woning onwel was geworden. In de mutatie in het dag- en nachtrapport die de politieambtenaren V. en D. naar aanleiding van hun optreden ter plaatse hebben opgemaakt staat onder meer vermeld:

"Kregen wij (...) de melding van een onwelwording (...). TP een vrouw van 25 jaar aangetroffen die niet reageerde op aanspreken en pijnprikkel. Geen ademhaling en hartslag. Derhalve begonnen met reanimeren. Hartslag teruggekregen, blijven beademen.

Ambu TP en zijn druk in de weer geweest.

Vrouw bleek XTC geslikt te hebben (ong. 8 uur ervoor). Zij is meegenomen naar het UMC, maar het zag er slecht uit...

De man van BE (By; BE = betrokkene; N.o.) had nog een paar pillen. Deze zijn met het personeel van de Ambu meegegaan voor onderzoek.

Het is onbekend of hij ook iets geslikt had."

2. Op 5 februari 2003 overleed J. In de mutatie in het dag- en nachtrapport die de politie die dag opmaakte staat onder meer vermeld:

"In overleg met groepschef (...) op bezoek geweest bij de fam. B. Daar gesproken met de stiefvader van By, N. (verzoeker; N.o.). Hij vertelde dat hij had gehoord dat J. een XTC pil had geslikt om dit uit te proberen. Dit is verkeerd afgelopen. Komt nog bij dat zij een hartafwijking heeft. Zij had de pil vermoedelijk van vriendinnen gekregen. De verstandhouding zou onderling goed zijn. N. vertelde verder dat de situatie van J. zodanig slecht is, dat men kan spreken van een aflopende zaak. J. is opgenomen in het AMC in Utrecht.

By was bij haar in het ziekenhuis.

(...)

woensdag 05-02-2003, 17.10 uur

Bericht ontvangen van politie Tolsteeg (...), dat in het Diaconessenzkhs te Utrecht BE J. was overleden aan de gevolgen van het slikken van een XTC-pil in de nacht van 31 januari op 1 februari jl. (...) In zkhs zaten in de status van het slachtoffer nog twee tabletten, die ibn (in beslag genomen; N.o.) zijn."

3. In het proces-verbaal dat de politieambtenaren V. en D. op 6 februari 2003 van hun optreden ter plaatse op 1 februari 2003 opmaakten, staat onder meer vermeld:

"Ik, verbalisant V., zag dat de man (B.; N.o.) op het bed bleef zitten. Ik hoorde dat de medewerkster van de ambulance aan de man vroeg of de vrouw voorheen gezondheidsklachten had. Wij, verbalisanten hoorden dat de man hierop antwoordde dat de vrouw een XTC-pil had geslikt. Hierop hoorden wij de medewerkster van de Ambulance aan de man vragen of er nog pillen over waren. Wij, verbalisanten, hoorden de man hierop antwoorden: 'Ja, er zijn nog pillen over'.

Toen hoorden wij de medewerkster van de ambulance vragen of de man die pillen op wilde halen.

(...) Toen de man terugkwam zagen wij dat de man een soort wikkel van papier in zijn hand hield. Volgens de man zaten daar de XTC pillen in. Wij zagen aan de grootte van de wikkel

dat daar maximaal 2 of drie pillen in konden zitten. Wij, verbalisanten, hoorden de medewerkster van de ambulance zeggen dat zij de pillen mee wilde nemen voor onderzoek.

Wij zagen dat het ambulancepersoneel verder ging met de vrouw. Ik, verbalisant V., zag dat de man met zijn linkerhand de wikkel met daarin de pillen in zijn linkerbroekzak stopte. Ik, verbalisant V. heb vervolgens direct tegen de man gezegd dat hij de pillen aan het personeel van de ambulance moest meegeven.

Vervolgens zag ik dat de man gehoor gaf aan mijn verzoek en dat hij de pillen aan het personeel van de ambulance overhandigde."

4. Op 6 februari 2003 verrichtte patholoog-anatoom M. van het Nederlands Forensisch Instituut in opdracht van de officier van justitie sectie op het stoffelijk overschot van J.

In de voorlopige sectiebevindingen die M. op 6 februari 2003 heeft opgemaakt wordt onder meer vermeld:

"Sectie bevindingen:

(...)

B1 Zeer zuchtige en sterk verweekte hersenen met inklemmingsverschijnselen aan de kleine hersenen en de hersenstam.

B2 Zeer zuchtige longen met pneumonie van de gehele rechter long.

B3 Tekenen van bloedvergiftiging

(...)

Samenvatting:

Volgens ontvangen inlichtingen zou deze 25 jaar oud geworden vrouw 4 dagen voor haar overlijden een zogenaamde extacy tablet hebben ingenomen waarna zij acuut in diep coma geraakte. Zij werd daarop in een ziekenhuis opgenomen en werd beademd. Haar toestand verbeterde niet en zij overleed uiteindelijk. Wegens de diagnose van een onnatuurlijk overlijden werd tot sectie besloten.

Bij sectie bestond een toestand met ernstige hersenschade in de vorm van hersenzwelling en verval van hersenweefsel. De hersenafwijkingen kunnen het intreden van de dood goed verklaren. Daarbij was er in de rechterlong massale ontsteking en was de long niet meer luchthoudend. Deze longontsteking heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het overlijden. Om vast te stellen of er daadwerkelijk drugs zijn ingenomen 4 dagen voor de dood is ondermeer toxicologisch onderzoek op het bij binnenkomst in het ziekenhuis

afgenomen en bewaarde bloed noodzakelijk. Dit zal plaatsvinden.

Voorlopige conclusie:

Bij J., 25 jaar oud geworden, is het overlijden te verklaren als gevolg van ernstige hersenafwijkingen in combinatie met longontsteking."

5. Naar aanleiding van het overlijden van J. stelde het regionale politiekorps Gelderland-Midden een onderzoek in.

In het werkjournaal dat de politie van het onderzoek opmaakte, staat onder meer vermeld dat de politie op 6 februari 2003 het voorlopig rapport van de sectie die is verricht op het stoffelijk overschot van J. ontving. Het journaal geeft aan dat daarin staat vermeld dat een hersenafwijking in combinatie met een longontsteking als gevolg van coma/XTC-gebruik als doodsoorzaak is aangewezen.

Voorts vermeldt het werkjournaal dat op 13 februari 2003 politieambtenaar Ho. een concept-verklaring heeft opgenomen van de heer By. Hierbij heeft Ho. de heer By voorbereid op een eventueel persbericht.

Ook staat in het werkjournaal vermeld dat op 13 februari 2003 twee politieambtenaren van het onderzoeksteam een (concept)persbericht hebben ontvangen en bekeken. Zij hebben een deel weggestreept en teruggestuurd aan de persvoorlichter, politieambtenaar Mu.

6. Het regionale politiekorps Gelderland-Midden gaf op 13 februari 2003 een persbericht uit waarin onder meer staat vermeld:

"De recherche van de politie (...) heeft een onderzoek afgesloten naar het overlijden van een 25-jarige vrouw uit X. Uit sectie is gebleken dat er rekening mee moest worden gehouden dat het overlijden verband zou kunnen houden met het gebruik van XTC.

De vrouw werd op zaterdag 1 februari onwel in haar woning aan de G.laan in X. Hoewel hulpverleners direct begonnen met reanimeren, leidde dit niet direct tot een wezenlijke verbetering in haar toestand. Enkele dagen later - op 5 februari - overleed de vrouw in het ziekenhuis te Utrecht."

Het persbericht werd gepubliceerd op de (locale) Kabelkrant en in het Veluws Dagblad.

7. Naar aanleiding van verzoekers klachten over het persbericht berichtte de korpsbeheerder verzoeker bij brief van 17 maart 2004 onder meer:

"IV Beoordeling en besluit

4.1 De politie heeft, onder de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie, een eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot de persvoorlichting over opsporingshandelingen.

Deze verantwoordelijkheid vloeit voort uit de Wet Openbaarheid van Bestuur. Op grond van artikel 8, lid 1 uit deze wet heeft de politie tot taak het actief verstrekken van informatie. Bovendien heeft klager volgens de betrokken ambtenaren niet expliciet verzocht niet tot publicatie over te gaan. Uit de beschikbare stukken blijkt ook niet dat klager dit uitdrukkelijk zou hebben verzocht.

Als het zo zou zijn dat klager wel heeft verzocht niet tot publicatie over te gaan en er is door de betrokken ambtenaren geen gevolg aan gegeven zou dit onzorgvuldig zijn geweest. Doch zoals hierboven reeds weergegeven wordt dit niet met bewijs ondersteund.

Dit betekent dat het eerste klachtelement niet gegrond kan worden verklaard.

4.2 Bij informatievoorziening en voorlichting dient de vereiste objectiviteit steeds te worden gehandhaafd en dient deze te worden gekenmerkt door een zakelijke toonzetting. In het betreffende persbericht staat. dat er rekening mee moet worden gehouden dat het overlijden verband zou kunnen houden met het gebruik van XTC. Het tweede klachtelement acht ik derhalve ongegrond. Er staan geen onwaarheden in het persbericht vermeld. Bovendien is er onderzoek gedaan naar de mogelijke doodsoorzaak. Uit sectie is gebleken dat er rekening mee moet worden gehouden dat de doodsoorzaak verband kan houden met het gebruik van XTC.

4.3 De hoofdregel is dat het OM en de politie geen gegevens verstrekken die (in)direct herleidbaar zijn tot de persoon van verdachten, slachtoffers, nabestaanden getuigen en aangevers. Op deze hoofdregel zijn echter uitzonderingen mogelijk. Bijvoorbeeld als de identiteit al zodanig bekend is dat de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in redelijkheid niet meer te verzekeren valt of de ernst of de aard van het delict landelijk of lokaal grote commotie teweeg kan brengen.

4.4 De ervaring leert dat ingrijpende emotionele gebeurtenissen niet stil gehouden kunnen worden. Per incident wordt afgewogen in hoeverre publicatie schadelijker kan zijn voor het getroffen gezin dan een summier persbericht waarin de juiste informatie binnen de juiste proporties wordt geplaatst. In overleg met het Openbaar Ministerie is in onderhavige situatie een belangenafweging gemaakt. Het mogelijke gebruik van XTC en de (mogelijke) risico's daarvan is een maatschappelijk probleem. Mede gelet op de aard en impact van de hele situatie (...) heeft men besloten af te wijken van de in 4.3 omschreven hoofdregel en is besloten tot publicatie over te gaan. Hieruit kan worden afgeleid dat een zorgvuldige afweging is gemaakt om de beslissing tot publicatie te ondersteunen. Het derde klachtelement acht ik eveneens ongegrond.

V Conclusie

Mede gelet op het advies van de waarnemend Hoofdofficier van justitie, de burgemeester (...) en de districtschef van het district West-Veluwe Vallei acht ik alle klachtelementen

ongegrond.

Uit de beschikbare stukken blijkt dat er een zorgvuldige belangenafweging is gemaakt alvorens tot publicatie over te gaan. Ook blijkt uit de stukken dat de echtgenoot van de overledene (stiefzoon van klager) begrip toonde voor de publicatie. Dit doet echter niets af aan de emotionele kant van het gebeurde en de impact daarvan op de familie en daar toon ik begrip voor.

Doch op basis van de beschikbare stukken kan ik niet anders dan bovenstaande concluderen."

B. Standpunt verzoeker

1. Het standpunt van verzoeker staat samengevat weergegeven onder Klacht.

2. Voorts liet verzoeker bij zijn schrijven van 17 maart 2003 onder meer weten:

"Bovendien ernstig bezwaar gemaakt tegen de publicatie, terwijl uitdrukkelijk gevraagd was niet te publiceren, om beschadiging van een gezin met twee kleine kinderen, waarvan één reeds schoolgaand, te voorkomen.

(...)

Bovendien is er voorzover ik weet, in het geval van mijn schoondochter nog steeds niet voor 100% vastgesteld, en zeker niet op het moment dat de publicatie op Internet verscheen, dat de doodsoorzaak het directe gevolg is van XTC. Voorzover ik heb begrepen vergen de onderzoeken om dat vast te stellen op sommige onderdelen meerdere weken en op een enkel onderdeel een aantal maanden.

(...)

Vandaar in het politiebericht waarschijnlijk de vage formulering 'dat er rekening mee moet worden gehouden dat het overlijden verband zou kunnen houden met het gebruik van XTC'.

Door die zwakke formulering wordt het alleen maar een bericht met geen enkele publicitaire waarde, maar alleen sensatie, dat alleen maar een onnodige en onterechte beschadiging tot gevolg heeft.

En dat in een tijd, waarin door bepaalde overheden serieus nagedacht wordt over legalisering van XTC en amfetamine, omdat onderzoeksresultaten van deskundigen hebben aangetoond, dat gebruik normaal gesproken geen gezondheidsproblemen geeft en niet levensbedreigend is.

Ik heb (...) gewezen op het feit dat, als er gewaarschuwd moet worden, je dan beter kunt besluiten om dat in een algemeen artikel te doen in plaats van, zoals in dit geval is gebeurd, een gezin met jonge kinderen als voorbeeld te nemen en daarmee te beschadigen.

(...)

Overigens vraag ik mij af of de Wet op de Privacy hier niet met voeten is getreden. Vermelding van het adres, weliswaar zonder huisnummer te noemen, waarbij iedereen zich de ziekenauto herinnerd, is duidelijk genoeg, zeker in een `dorp' als X.

Daar waren de rechercheurs, die uiteindelijk op 18-02-2003 een gesprek met mij hebben gehad (...), het ook van harte mee eens.

Zij vertelden mij dat zij het bericht hebben doorgegeven met de aantekening 'geen pers'."

C. Standpunt beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden

1. Bij brief van 14 januari 2004 liet de beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden onder meer weten:

"Klachtelement 1.

Het laten uitgaan van een persbericht ondanks het verzoek van verzoeker dat niet te doen.

Uit de aanwijzing voorlichting, opsporing en vervolging (datum inwerkingtreding 28 februari 2002) volgt dat het Openbaar Ministerie en politie een eigen verantwoordelijkheid hebben met betrekking tot de persvoorlichting over opsporingshandelingen of vervolgingshandelingen. Alleen al om deze reden is het eerste klachtelement niet gegrond.

Bovendien heeft klager volgens de betrokken ambtenaren niet expliciet verzocht niet tot publicatie over te gaan. Ook om deze reden is het eerste klachtelement ongegrond.

Klachtelement 2.

Het feit dat in het persbericht staat vermeld dat er rekening mee moet worden gehouden dat het overlijden verband zou kunnen houden met het gebruik van XTC.

Uit de aanwijzing voorlichting, opsporing en vervolging volgt dat bij informatievoorziening en voorlichting de vereiste objectiviteit steeds dient te worden gehandhaafd en dient deze te worden gekenmerkt door een zakelijke toonzetting. In het betreffende persbericht staat dat er rekening mee moet worden gehouden dat het overlijden het gevolg is van het gebruik van XTC. Er staan geen onwaarheden in het persbericht vermeld. Bovendien is er onderzoek gedaan naar de mogelijke doodsoorzaak. Uit sectie is gebleken dat er rekening mee moet worden gehouden dat de doodsoorzaak verband houdt met het gebruik van

XTC. Het tweede klachtelement acht ik ongegrond.

Klachtelement 3.

Het vermelden van de straat in het persbericht waar de schoondochter van verzoekster woonde.

Hoofregel is dat het OM en de politie geen gegevens verstrekken die (in)direct herleidbaar zijn tot de persoon van verdachten, slachtoffers, nabestaanden getuigen en aangevers. Op deze hoofregel zijn uitzonderingen mogelijk. Bijvoorbeeld als de identiteit al zodanig bekend is dat de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in redelijkheid niet meer te verzekeren valt of de ernst of de aard van het delict landelijk of lokaal grote commotie teweeg kan brengen.

De ervaring leert dat ingrijpende emotionele gebeurtenissen niet stil gehouden kunnen worden. Per incident wordt afgewogen in hoeverre publicatie schadelijker kan zijn voor het getroffen gezin dan een summier persbericht waarin de juiste informatie binnen de juiste proporties wordt geplaatst. In overleg met het Openbaar Ministerie is er een belangenafweging gemaakt. Het mogelijke gebruik van XTC en de (mogelijke) risico's daarvan is een maatschappelijk probleem. Mede gelet op de aard en impact van de hele situatie (in en rond X) heeft men besloten af te wijken van de hiervoor omschreven hoofregel en is besloten tot publicatie over te gaan. Het derde klachtelement acht ik eveneens ongegrond."

2. Op het klachtonderdeel over de inachtneming van de termijnen uit de Klachtenregeling politieregio Gelderland-Midden bij de klachtafhandeling berichtte de korpsbeheerder onder meer het volgende:

"In verband met het tweede klachtonderdeel volgen hieronder de antwoorden op de door u gestelde vragen. Deze vragen waren:

Hoeveel klachten zijn bij uw korps in 2001, 2002 en in 2003 (tot op heden) binnengekomen en afgehandeld?

Op welke wijze zijn deze klachten afgehandeld?

Hoeveel van deze klachten zijn binnen de in de Klachtenregeling vastgestelde termijnen afgehandeld?

Hoeveel van deze klachten zijn buiten deze termijnen afgehandeld? Wat is daarvan de oorzaak geweest?

Stelt u klagers (standaard) op de hoogte van termijnoverschrijdingen? Zo ja, op welke wijze gebeurt dat?

Hoe vaak per jaar heeft de commissie voor de politiekklachten zitting?

Ad a:

2001: 126 klachten ingediend, waarvan 39 niet in behandeling genomen,
133 klachten afgehandeld.

2002: 187 klachten ingediend, waarvan 51 niet in behandeling genomen,
154 klachten afgehandeld.

2003: 237 klachten ingediend, waarvan 16 niet in behandeling genomen,
160 klachten afgehandeld.

Ad b:

2001: 089 klachten via formele bemiddeling afgehandeld 013 klachten via formele
behandeling afgehandeld 031 klachten werden tussentijds beëindigd.

2002: 031 klachten via informele bemiddeling afgehandeld met schriftelijke
afloopbevestiging. 115 klachten via formele bemiddeling afgehandeld 015 klachten via
formele behandeling afgehandeld 024 klachten werden tussentijds beëindigd

2003: 011 klachten via formele bemiddeling afgehandeld 004 klachten via formele
behandeling afgehandeld 002 klachten via klachtencommissie afgehandeld

ad c:

2001: Termijn formele bemiddeling is 5 weken. Feitelijk was dit gemiddeld 15 weken.
Termijn formele behandeling is 8 weken. Feitelijk was dit gemiddeld 32,7 weken. Idem,
incl. inschakeling klachtencommissie is 12 weken. Zie hierboven.

2002: Termijn formele bemiddeling is 5 weken. Feitelijk was dit gemiddeld 11 weken.
Termijn formele behandeling is 8 weken. Feitelijk was dit gemiddeld 35,7 weken. Idem,
incl. inschakeling klachtencommissie is 12 weken. Zie hierboven.

2003: Termijn formele bemiddeling is 5 weken. Feitelijk was dit gemiddeld 17 weken
Termijn formele behandeling is 8 weken. Feitelijk nog niet bekend

Idem, incl. inschakeling klachtencommissie is 12 weken. Zie hierboven.

Hoeveel klachten binnen dan wel buiten de vastgestelde termijnen werden afgehandeld
kan niet worden weergegeven. Ook het waarom van overschrijdingen van de termijnen is
niet (meer) vast te stellen.

ad d:

ad e:

ad f:

Zie onder c:

Klagers worden bij termijnoverschrijdingen hiervan incidenteel, schriftelijk of telefonisch, op de hoogte gebracht.

Het aantal zittingen van de politiekklachtencommissie varieert per jaar en wordt naar behoefte ingevuld.

2001: 02 zittingen

2002: 04 zittingen

2003: 11 zittingen, waarin ongeveer 22 klachten zijn behandeld.

De gegevens uit de jaren 2001 en 2002 zijn ontleend aan de betreffende jaarverslagen van de politieregio Gelderland-Midden."

D. Verklaring betrokken ambtenaar Mu.

Op 16 oktober 2003 verklaarde betrokken ambtenaar Mu. telefonisch tegenover een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman, voor zover van belang voor het onderzoek, het volgende:

"Ik weet de zaak waarover u mij spreekt nog wel te herinneren. Ik ben toen als persvoorlichter betrokken geweest bij de berichtgeving aan de media over het overlijden van de schoondochter van de heer N. Ik weet mij nog te herinneren dat er in deze zaak niet direct een persbericht is uitgegaan, maar pas enige tijd later. Reden hiervoor was dat in deze zaak, het betreft namelijk een niet natuurlijke dood waarbij eerst de oorzaak diende te worden vastgesteld, vanwege het onderzoeksbelang niet te snel naar buiten is getreden. Pas op het moment dat het onderzoeksbelang niet meer kon worden geschaad, heeft de politie een persbericht laten uitgaan. Het initiatief daartoe is genomen door degenen die het onderzoek deden, te weten de heren Ho. en Ve. van de recherche. Ik kreeg toen van hen bericht dat een persbericht kon worden gemaakt. Hierbij is mij niet verteld dat was verzocht geen persbericht uit te laten gaan.

Ik heb op basis van de gegevens die ik uit het Bedrijfsprocessensysteem heb gehaald, ik meen in dit geval de mutatie uit het dag- en nachtrapport en het onderzoeksjournaal, en naar aanleiding van een telefoongesprek dat ik met de heer Ho. heb gevoerd, een conceptpersbericht gemaakt dat is voorgelegd aan de chef van de recherche en aan de

persofficier van justitie. Die hebben wat aanpassingen gepleegd, waarna het bericht aan de media is gezonden.

U vraagt mij waarom in het bericht is verwezen naar het gebruik van XTC. Ik kan u hierop meedelen dat dit erin is verwerkt vanwege de informatie van mijn collega's dat dit het geval kon zijn geweest. Vandaar dat er in de tekst de nuancering 'zou kunnen' is gebruikt. Ook zou dit uit de sectie die op het lichaam van de schoondochter van de heer N. is, verricht zijn gebleken. In verslagen/rapportages van secties worden doorgaans niet stellige bewoordingen gebruikt. Reden voor het vermelden van XTC als mogelijk doodsoorzaak in het persbericht diende voornamelijk als waarschuwing tegen het gebruik van XTC, al dan niet in de privé-sfeer.

Op uw vraag waarom de straat waar de schoondochter van de heer N. heeft gewoond in het persbericht staat vermeld, kan ik het volgende meedelen. Ten tijde van het aantreffen van de schoondochter is er veel beweging in die rechte straat in de relatief kleine gemeente X geweest. Er is toen politie, een ambulance en een auto waarmee het stoffelijk overschot is vervoerd aanwezig geweest. Dit is door veel mensen waargenomen. Er is ook een reanimatie verricht. Al met al was het overduidelijk dat er iets aan de hand is geweest in de betreffende woning. In dit geval waren reacties uit de buurt te verwachten, een en ander speelde zich in de ochtend af

Het uitgangspunt bij persberichten is dat de anonimiteit van de betreffende personen wordt gewaarborgd, maar vanwege de realiteit dat veel mensen deze zaak hebben waargenomen en om (dorps)roddels te voorkomen is er voor gekozen om de straat in het persbericht op te nemen. Hierbij heeft ook een rol gespeeld dat de politie anders door de media wordt benaderd om bevestigd te krijgen dat de gebeurtenis op een bepaalde plaats heeft plaatsgevonden. Wel heb ik het huisnummer weggelaten.

Het uitbrengen van persberichten wordt gedaan conform het strategisch communicatieplan van het regionale politiekorps Gelderland-Midden en in overeenstemming met de aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging van het College van Procureurs-generaal."

E. Verklaring betrokken ambtenaar Ho.

Op 17 oktober 2003 verklaarde betrokken ambtenaar Ho. telefonisch tegenover een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman, voor zover van belang voor het onderzoek, het volgende:

"Ik kan mij de zaak waarover u mij spreekt nog wel herinneren. Er was in dit geval sprake van een onwelwording, ziekenhuisopname en daarop gevolgd overlijden van mevrouw J, de schoondochter van de heer N. Ik heb mij toen met het onderzoek naar de niet natuurlijke dood van mevrouw J. bezig gehouden. Op 12 februari 2003 heb ik de stiefzoon

van de heer N. en ook de heer N. uitgenodigd voor een verhoor als getuige. Het verhoor van de stiefzoon vond op 13 februari 2003 plaats. Ik heb de stiefzoon van de heer N. daarbij onder meer meegedeeld dat er een persbericht zou worden uitgedaan en dat het toen in voorbereiding was. Hij liet weten dat hij er niet blij mee was, maar accepteerde het wel omdat hij begreep dat er ter voorkoming van verhalen en roddels uitleg diende te worden gegeven. Hij maakte geen bezwaar tegen een persbericht.

Diezelfde dag is het conceptpersbericht bij de recherche binnengekomen en met enkele wijzigingen van mijn chef en zijn plaatsvervanger teruggestuurd naar de persvoorlichter, die het vervolgens naar de media heeft gestuurd. Ik heb geen invloed gehad op de inhoud van het persbericht en heb alleen maar vernomen dat het zou uitgaan.

Kort nadat het bericht in de media was gebracht, zocht de heer N. met mij contact en liet weten dat hij het niet op prijs stelde dat deze zaak op een dergelijke manier in het nieuws kwam. Hij liet weten niet meer zo'n trek te hebben om nog met mij op 17 februari 2003 te spreken.

Op 17 februari 2003 is de heer N. toch verschenen voor het verhoor. Ik heb toen een goed gesprek met hem gehad, waarbij ik begrip heb getoond voor de emoties van de heer N. Hij heeft voldoende de gelegenheid gehad om zijn verhaal te kunnen doen. Ik heb hem op de hoogte gesteld van de visie achter het persbericht, maar heb hem wel laten weten dat het persbericht wat mij betreft niet had gehoeven. Het is echter niet waar dat ik op enig moment mijn collega's heb meegedeeld dat de heer N. geen persbericht wilde.

Voorts verbaast het mij dat de heer N. stelt dat hij notitie had moeten laten maken van zijn verzoek om geen persbericht te laten uitgaan. In de eerste plaats was het persbericht al uitgegaan voordat ik hem verhoorde en in de tweede plaats heeft de heer N. de door hem afgelegde verklaring enige tijd onder zich gehad omdat hij de tekst wilde nazien. Hij is toen niet in die zin op de tekst van de verklaring teruggekomen.

Op het moment dat het persbericht is uitgegaan was het onderzoek naar het overlijden van de schoondochter van de heer N. afgesloten. Bij het onderzoek is onder meer sectie op het lichaam verricht waarbij is vast komen te staan dat XCT(-gebruik) direct verband hield met het overlijden. Ook bloedonderzoek bij de schoondochter na aankomst in het ziekenhuis heeft aangegeven dat XTC in het spel is geweest. Ik heb deze gegevens trouwens aan de stiefzoon van de heer N. meegedeeld."

F. Verklaring betrokken ambtenaar Ve.

Op 17 oktober 2003 verklaarde betrokken ambtenaar Ve. telefonisch tegenover een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman, voor zover van belang voor het onderzoek, het volgende:

"Ik weet waarover u mij wil spreken, maar ben echter maar zijdelings bij de zaak betrokken geweest. Ik ben namelijk niet betrokken geweest bij het onderzoek naar de dood van de schoondochter van de heer N. Ik vernam half februari 2003 van mijn collega Ho. dat hij de heer N. voor een verhoor aan het politiebureau had uitgenodigd en dat na die uitnodiging het persbericht was uitgegaan. De heer N. had daar problemen mee en Ho. vreesde dat het een lastig gesprek met de heer N. zou gaan worden. Om die reden heeft hij mij gevraagd bij het gesprek aanwezig te zijn. Op 17 februari 2003 hebben wij een gesprek gevoerd met de heer N. Ik heb dat gesprek als normaal ervaren en had de indruk dat de heer N. niet teleurgesteld was door het gesprek. Ik dacht dat hiermee de zaak was opgelost. Wat mij wel opviel was dat de heer N. toen snel afstapte van het gespreksonderwerp, het overlijden van zijn schoondochter, en sprak over de problemen van een Afghaans gezin waarover niets in de pers terecht was gekomen. Het leek erop dat hij dat belangrijker vond dan de dood van zijn schoondochter.

Ik kan u niets zeggen over de inhoud van het persbericht omdat ik daarbij niet ben betrokken. Ook weet ik niets van een verzoek van de heer N. om geen persbericht te laten uitgaan. Ik kan mij echter wel voorstellen dat de dood van zijn schoondochter tot een persbericht heeft geleid omdat er in de straat waar zij heeft gewoond redelijk wat commotie is geweest omdat een ambulance en politie daar aanwezig was."

G. Reactie verzoeker

Bij brief van 13 april 2004 reageerde verzoeker op het standpunt van de korpsbeheerder met bijlagen en op de verklaringen die de betrokken ambtenaren hadden afgelegd. Hij liet onder meer weten:

"Op 18 februari 2003 heb ik een gesprek gehad met brigadier Ho. en brigadier Ve. Dit in tegenstelling tot het in de verklaring van Ho. op 08-11-2003 vermelde, dat dat gesprek op 17 februari 2003 had plaatsgehad.

Oorspronkelijk was er voor die laatste datum een afspraak gemaakt, maar i.v.m. de perspublicatie en de beweringen daarin, was ik in eerste instantie van mening dat mijn visie op het geheel dan kennelijk niet meer van belang was. Om te voorkomen, dat men verkeerde ideeën zou krijgen, besloot ik uiteindelijk om toch mee te werken, hetgeen resulteerde in het gesprek op 18-02-2003.

Ho. verklaarde op 08-11-2003 dat hij, ik citeer: *'niet waar dat ik op enig moment mijn collega's heb meegedeeld dat de heer N. geen persbericht wilde'*, einde citaat.

Hoe ik die bewering moet inschatten weet ik niet. Ook al omdat hij spreekt over 'op enig moment', hetgeen tamelijk tijdloos is. Feit is, dat ik kenbaar heb gemaakt dat ik publicatie, op de wijze zoals dat was gebeurd, schandig vind, vooral ook door de deels onnodige en deels onjuiste, toevoeging van een aantal feiten.

Van bescherming en bewaking van de privacy is op die manier geen sprake meer.

Maar ik heb mijn bezwaar kenbaar gemaakt, toen de publicatie al had plaatsgevonden.

Dat is Ho. ook wel duidelijk geworden, want die publicatie was voor mij de reden om in eerste instantie de afspraak voor een gesprek, die was gemaakt vlak vóór de publicatie, af te zeggen, waarbij ik de reden duidelijk heb weergegeven.

Als er al een standpunt ingenomen was door de politie, dan zou mijn mening er toch niet meer toe doen?

Toen ik, om verkeerde ideeën bij de politie te voorkomen, uiteindelijk wel op de afspraak inging, heb ik wel gezegd wat ik over de publicatie dacht.

Ho. deelde mij toen in het bijzijn van zijn collega Ve. mee, ik citeer:

'Ik heb het bericht bij de persvoorlichter op zijn bureau gelegd met een briefje erbij met de mededeling' - geen pers-', einde citaat.

Zoals ik u medegedeeld heb, heb ik dat niet alsnog in het proces-verbaal laten opnemen, omdat ik op dat moment niet kon bevroeden, dat de betreffende politieambtenaren dat later zouden ontkennen.

Ik heb u ook gezegd dat ik dat achteraf gezien wel naïef van mijzelf vindt.

De heer Mu. wilde, toen ik hem dat destijds vroeg, ook niet bij brigadier Ve. informeren of mijn bewering juist was.

Nu blijkt uit de verklaring die op 05-11-2003 door Ve. is afgelegd, ik citeer:

*'Ook weet ik niets van een verzoek van de heer N. om geen persbericht te laten uitgaan'.
einde citaat.*

(...)

Met betrekking tot de opmerking van Ve. in diezelfde verklaring (05-11-2003), dat ik sprak over de problemen van een Afghaans gezin, waarover niets was gepubliceerd en dat het er op leek, *'dat ik dat belangrijker vond dan de dood van mijn schoondochter'*, moet hij zich diep schamen!

Ik heb die zaak m.b.t. de Afghanen, op niet mis te verstane manier, aangehaald om aan te geven dat zij (de politie) wel degelijk de beslissing kunnen nemen om niets te publiceren over een bepaalde zaak, zoals besloten was in het geval van de Afghanen.

Ook daarvoor gold toch de Wet Openbaarheid Bestuur, waarmee de politiebeambten schermden in het geval van de publicatie over mijn schoondochter.

Ik heb toen gesteld, dat ze van de autoriteit, om in het geval van de Afghanen daarvan af te wijken, óók in het geval van mijn schoondochter gebruik hadden kunnen maken van die autoriteit. Daarmee het gezin met twee kleine kindjes (waarvan één schoolgaand) beschermend. Niet voor niets is er de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

Of, zoals de districtschef Kloosterman dat verwoord in het kader van het beleidskader, dat spreekt over *een actieve communicatiehouding; Daarbij dient de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in acht genomen te worden.*

(...)

Dat mijn stiefzoon (zoon) het eens was met publicatie, is pertinent onjuist.

Toen Ho. in het gesprek met mijn zoon (13-02-2003), vertelde dat er een persbericht uit zou gaan dat op dat moment in voorbereiding was, heeft mijn zoon wel degelijk gevraagd om dat, mede met oog op zijn eigen situatie, maar vooral ook met oog op zijn kindjes en de nagedachtenis van zijn vrouw, niet te doen.

Ho. heeft toen gezegd, dat ze dat wel verplicht waren en geweest op de Wet Openbaarheid van Bestuur.

Mijn zoon mag dan hier en daar als emotioneel worden beschreven, maar ieder mens - en zeker van een politieman mag dat verwacht worden - moet zich toch kunnen voorstellen, dat hij door de erbarmelijke situatie murw geslagen was.

Zijn weerstandskracht was op dat moment gebroken.

In die situatie heeft mijn zoon zich toen, noodgedwongen, bij de door Ho. geschetste onvermijdelijkheid van publicatie neergelegd.

Laat men dat nu niet uitleggen als akkoord gaan met publicatie!

(...)

Ten aanzien van de inhoud van het persbericht nog het volgende.

In de op 16 oktober 2003 door Mu., de persvoorlichter, afgelegde verklaring, zegt hij onder meer, ik citeer: *'U vraagt mij waarom in het bericht is verwezen naar het gebruik van XTC. Ik kan u hierop meedelen dat dit erin verwerkt is vanwege de informatie van mijn collega's dat dit het geval kon zijn geweest. Vandaar dat erin de tekst de nuancering 'zou kunnen' is gebruikt.*

Ik weet het niet zeker, maar dit zou ook uit de sectie die op het lichaam van de schoondochter van de heer N. is verricht zijn gebleken. Reden voor het vermelden van XTC als mogelijk doodsoorzaak in het persbericht diende voornamelijk als waarschuwing tegen het gebruik van XTC, al dan niet in de privé-sfeer', einde citaat.

Mijns inziens mag men van een persvoorlichter altijd verwachten, dat hij alleen feiten publiceert, waarvan hij zeker weet dat ze juist zijn. Volgens zijn verklaring, was hij er niet zeker van dat er sprake was van XTC-gebruik als mogelijke doodsoorzaak.

Dan zou het een vanzelfsprekende zaak zijn geweest, als Mu. zich daarover zekerheid zou hebben verschaft door het sectierapport van 6 februari 2003 te raadplegen.

Zeker als het gaat om een zo ernstige zaak en een zo ernstige beschuldiging in de publiciteit te brengen.

Zijn latere verklaring als, ik citeer:

'Ik heb proberen uit te leggen dat in de verslagenrapportages over secties altijd voor een niet stellige formulering wordt gekozen (vermoedelijke doodsoorzaak, etc.) Dat is hier ook het geval geweest', einde citaat, is in dit geval volkomen misplaatst.

De patholoog-anatoom van het Nederlands Forensisch Instituut te Rijswijk eindigt het sectierapport op 6 februari 2003 immers met de voorlopige conclusie:

'Bij J., 25 jaar oud geworden, is het overlijden te verklaren als gevolg van ernstige hersenafwijkingen in combinatie met longontsteking.'

Dus die conclusie had hij, als er zondig een persbericht moest komen, als *stellige formulering* kunnen gebruiken. Arrogantie ten top als een politiemann, met zo'n verantwoordelijkheid, daaraan voorbijgaat.

Ook in het Deskundigenrapport, dat is opgemaakt op 11 november 2003, wordt onder conclusie o.m. gesteld: *'Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor een toxicologische bijdrage aan het overlijden van J.'*

Uit het proces-verbaal van de Politie Regio Utrecht, wordt onder IN BESLAGNAME (XTC-)PILLEN gesproken over *"een wit papiertje met daarin twee wit-beige gespikkelde vermoedelijk XTC-pillen"* die in beslag zijn genomen.

Toch wordt in het deskundigenrapport dd. 11-11-2003 onder 'ONTVANGEN MATERIAAL' gesproken over de ontvangst van 25 tabletten? terwijl er in de opgemaakte processen-verbaal sprake is van slechts 2 tabletten.

Ik vraag mij af van wie die 25 (roze) tabletten afkomstig zijn en in het kader van het overlijden van mijn schoondochter aan het NFI zijn overhandigd?

(...)

Tot slot wil ik nog opmerken, dat het vanzelfsprekend is dat betrokkenen alles in het werk stellen om mijn beschuldigingen te weerleggen.

Echter, uit de stukken die ik van u ontvangen heb, blijkt dat een deel van hun verweer bestaat uit het mij betitelen als *een* ongenueanceerd en gefrustreerd reagerende man en dat beoordeel ik als subjectief en tendentius. Het zou beter zijn als men zich beperkt tot de feiten."

H. Reactie beheerder van het regionale politiekorps Gelderland-Midden

De korpsbeheerder liet op 10 april 2004 weten geen behoefte te hebben aan een reactie op hetgeen verzoeker naar voren had gebracht. Zij verwees naar haar eerste reactie van 14 januari 2004.

I. Reactie betrokken ambtenaren

Betrokken ambtenaren Mu. en Ho. berichtten dat zij bleven bij hetgeen zij tijdens het onderzoek hadden verklaard.

J. Jaarverslag 2003 van het regionale politiekorps Gelderland-Midden

Het klachtenjaarverslag van het regionale politiekorps Gelderland-Midden vermeldt onder meer:

K. Standpunt minister van Justitie

Omdat uit het onderzoek was gebleken dat op last van de officier van justitie een sectie was verricht en een opsporingsonderzoek had plaatsgevonden legde de Nationale ombudsman de klacht alsnog voor aan de minister van Justitie, gelet op de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie voor opsporing en voor de voorlichting over opsporing en vervolging.

De Nationale ombudsman verzocht de minister van Justitie met name in te gaan op het tweede en derde onderdeel van verzoekers klacht.

Voorts verzocht de Nationale ombudsman de minister om zijn standpunt ten aanzien van de volgende zinsnede van het besluit van de korpsbeheerder, dat op 17 maart 2004 aan verzoeker werd gezonden:

"De politie heeft, onder de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie, een eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot de persvoorlichting over opsporingshandelingen. Deze verantwoordelijkheid vloeit voort uit de Wet Openbaarheid van Bestuur. Op grond van artikel 8, lid 1 uit deze wet heeft de politie tot taak het actief verstrekken van

informatie."

De minister van Justitie berichtte bij brief van 16 december 2004 onder meer:

"De politievoorlichter bij het district West-Veluwe Vallei heeft verklaard dat er overleg is geweest met het OM en dat het OM toestemming heeft verleend tot de publicatie mits enkele wijzigingen in de tekst zouden plaatsvinden. Het is niet mogelijk gebleken te achterhalen wie van het Openbaar Ministerie de door de politie voorgelegde tekst van het bericht heeft getoetst. Gelet op het feit dat niet mogelijk is gebleken te achterhalen wie de betrokken medewerker van het OM is geweest, kan ook niet achterhaald worden welke die voorgestelde wijzigingen zijn geweest en in hoeverre deze zijn verwerkt in de uiteindelijke tekst van het bericht.

Met deze kanttekening heeft het College (van procureur-generaal; N.o.) mij als volgt bericht.

Met betrekking tot het eerste klachtonderdeel (tweede gedachtestreepje):

In het bericht op de site van de politie Gelderland-Midden is vermeld dat er rekening mee moet worden gehouden dat het overlijden verband zou kunnen houden met het gebruik van XTC.

Met deze formulering wordt het gebruik van XTC niet vermeld als vaststaand feit maar als mogelijke oorzaak van het overlijden van de schoondochter van verzoeker. Het College acht dit een gepaste formulering.

Met betrekking tot het tweede klachtonderdeel (derde gedachtestreepje):

In het bericht wordt tevens de straatnaam vermeld waar de overleden vrouw woonde.

Over het verstrekken van gegevens van slachtoffers, nabestaanden, getuigen en aangevers staat het volgende in de Aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging:

'Van slachtoffers, nabestaanden, getuigen en aangevers worden geen gegevens aan de media verstrekt die er toe kunnen leiden dat de identiteit van deze personen bekend wordt, tenzij de identiteit al dusdanig bekend is dat de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in redelijkheid niet meer te verzekeren valt. Dit betekent dat in de regel dient te worden volstaan met de vermelding van leeftijd, geslacht en woonplaats.'

Het is dan ook ongebruikelijk dat aan de politie toestemming wordt gegeven in berichtgeving de straatnaam van een betrokkene te vermelden. Dat neemt niet weg dat zich omstandigheden kunnen voordoen, zoals genoemd in de Aanwijzing, die aanleiding geven een andere afweging te maken en een bepaald gegeven van een betrokkene wèl te vermelden.

Het College is er niet van overtuigd dat zich in casu de omstandigheid voordeed, zoals bedoeld in de Aanwijzing, dat de identiteit van de overleden vrouw al een zodanig algemene bekendheid had dat het geheim houden van de naam van de straat waar zij woonde niet meer relevant zou zijn.

Van omstandigheden of belangen die noopten tot het afwijken van de Aanwijzing is het College niet gebleken. Meer specifiek ziet het College voorshands niet in dat met een beroep op de noodzaak om het maatschappelijk probleem van excessief XTC-gebruik breder voor het voetlicht te brengen door middel van actieve voorlichting over een incident, ook de noodzaak zou rijzen om juist de straatnaam te vermelden van de overleden vrouw.

Het College acht het eerste klachtonderdeel ongegrond. Het tweede klachtonderdeel acht het College gegrond. Ik deel dit oordeel.

Voorts vroeg u mij om een standpunt aangaande de mededeling van de korpsbeheerder (...).

Voorstelbaar is dat de korpsbeheerder hiermee bedoelt te zeggen, dat het OM eindverantwoordelijk is, maar dat de politie binnen de grenzen van de Aanwijzing persvoorlichting over opsporingshandelingen ook een zekere verantwoordelijkheid heeft. Indien dit de strekking is van zijn mededeling deel ik het standpunt van de korpsbeheerder."

L. Reactie verzoeker

Bij brief van 27 december 2004 berichtte verzoeker onder meer:

"Mijn klacht over de tekst van het persbericht, wordt door het 'College p-g' als ongegrond beoordeeld.

Het 'College p-g' acht de formulering

'dat er rekening moet worden gehouden dat het overlijden verband zou kunnen houden met het gebruik van XTC' een gepaste formulering.

Met deze formulering wordt het gebruik van XTC niet vermeld als vaststaand feit, maar als etc., aldus de verklaring van het 'College p-g'.

Dat is wel heel erg kort door de bocht. De formulering 'dat er rekening moet worden gehouden dat het overlijden verband/zou kunnen houden met het gebruik van XTC' zou dus altijd toegepast kunnen worden?

XTC- resp. drugsgebruik is, zeker in een plaats als X, een zeer beladen onderwerp.

In geval van publicatie/openbaarmaking, mag van onze overheid dan toch verwacht worden, dat dan in ieder geval de officieel beschikbare gegevens gebruikt worden.

Op het moment van het beoordelen van het concept-persbericht door een medewerker van het O.M., die, zoals uit de brief van het 'College p-g' blijkt, niet meer te achterhalen is, mag men toch als vanzelfsprekend aannemen, dat het autopsierapport wordt geraadpleegd.

Wellicht is dat ook gebeurd! We zullen het nooit weten.

Overigens wel slordig dat ook niet achterhaald kan worden, welke 'die voorgestelde wijzigingen zijn geweest en in hoeverre etc.'

Worden dit soort belangrijke zaken niet gearchiveerd?

Het O.M. wordt op deze manier mooi uit de wind gehouden!

(...)

Hoe dan ook, dat autopsie-rapport was al op 6 februari 2003 beschikbaar.

Ik mag toch wel aannemen, dat het 'College p-g' van dat rapport op de hoogte is gesteld of zelf wellicht op het bestaan daarvan is gekomen.

Het rapport bevat als conclusie:

'Bij J. 25 jaar oud geworden, is het overlijden te verklaren als gevolg van ernstige hersenafwijkingen in combinatie met longontsteking.'

Het lijkt mij dat het 'College p-g' op basis van die conclusie toch niet staande kan houden, dat er sprake is van een "gepaste formulering" !"

Achtergrond

A. Wet openbaarheid van bestuur

Artikel 8, eerste lid

"Het bestuursorgaan dat het rechtstreeks aangaat, verschaft uit eigen beweging informatie over het beleid, de voorbereiding en de uitvoering daaronder begrepen, zodra dat in het belang is van een goede en democratische bestuursvoering."

Artikel 10

"1. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:

(...)

d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 2 van hoofdstuk 2 van de Wet bescherming persoonsgegevens, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.

2. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:

(...)

e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;"

B. Aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging

De Aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging bepaalt onder meer:

"Informatieverstrekking Juridisch kader

De basis voor de voorlichting over opsporing en vervolging is de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Op grond van de Wob kan een onderscheid worden gemaakt tussen passieve en actieve voorlichting (art. 8 lid 1 en art. 3 lid 1). Artikel 8 lid 1 Wob verplicht onder omstandigheden tot actieve voorlichting.

De voorlichting door het OM bestaat hoofdzakelijk uit informatieverstrekking aan burgers en media over concrete strafzaken. Vaak zal dat passieve verstrekking zijn, maar het kan soms geboden zijn dat het OM in een zaak actief naar buiten treedt. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer er maatschappelijke belangstelling voor een bepaald onderwerp bestaat, wanneer onrust door een bepaald voorval is teweeggebracht of wanneer het gewenst is het publiek in verband met geruchtmakende zaken te informeren over het beleid met betrekking tot dergelijke zaken. De actieve informatieplicht uit de Wob - een overheidsorgaan verschaft burgers uit eigen beweging informatie indien dit in het belang is van een goede en democratische bestuursvoering - reikt echter veel verder. Om inhoud te geven aan de verplichtingen uit hoofde van de Wob en de eigen inzichten over de verwevenheid van voorlichting met de taakuitoefening, zal het OM daarom op de geëigende momenten en onderwerpen actief naar buiten treden.

Tot de primaire taken van het OM behoort het optreden ter zitting. Daar legt het OM in het openbaar verantwoording af over het eigen handelen en het handelen van functionarissen die onder het gezag van het OM opereren. De voorlichting van het OM buiten de rechtszaal mag niet in tegenspraak zijn met wat het OM in de rechtszaal te berde brengt.

De Wet openbaarheid van bestuur vormt de grondslag voor de voorlichting door het Openbaar Ministerie. De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) - die op 1 september

2001 de Wet persoonsregistraties heeft vervangen - en de daarop gebaseerde aanwijzing Wbp van het Openbaar Ministerie, bepalen (mede) de grenzen van de voorlichting.

In verband met de Wet bescherming persoonsgegevens is de Wet openbaarheid van bestuur gewijzigd. In de Wob geldt nu een absolute weigeringsgrond voor het verstrekken van bijzondere persoonsgegevens. De Wbp bepaalt dat strafrechtelijke persoonsgegevens vallen onder die bijzondere persoonsgegevens. Deze wettelijke bepalingen betekenen voor de persvoorlichting van OM en politie een wijziging ten opzichte van het verleden. Waar ten aanzien van de persvoorlichting op basis van de Wob eerst een belangenafweging plaatsvond, kan deze niet meer plaatsvinden ten aanzien van strafrechtelijke persoonsgegevens. Het OM en de politie mogen deze gegevens als het gaat om persvoorlichting in het algemeen niet verstrekken wanneer deze verstrekking kan leiden tot de identificatie van de persoon.

Strafrechtelijke persoonsgegevens zijn die gegevens die direct of indirect redelijkerwijs tot de identificatie van een persoon als verdachte of dader kunnen leiden. Daarbij moet rekening worden gehouden met de mogelijkheden die de ontvanger van de informatie heeft om de identificatie tot stand te brengen. Het Openbaar Ministerie en de politie dienen dus te overwegen dat journalisten over veel meer bronnen beschikken en dat die bronnen, gecombineerd met de door het OM of de politie verstrekte informatie, kunnen leiden tot identificatie. Daarbij gelden uiteraard grenzen van redelijkheid. Bij gegevensverstrekking houdt het OM in ieder geval rekening met openbare bronnen en met informatie waarover de journalist in het concrete geval beschikt. Overigens kunnen ook andere gegevens uit het strafrechtelijke dossier onder de bijzondere persoonsgegevens vallen. Dit zijn gegevens over godsdienst, levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid, seksuele leven en gegevens over het lidmaatschap van een vakvereniging (zie paragraaf 2 van de Wbp).

Tot strafrechtelijke persoonsgegevens behoren niet gegevens over bijvoorbeeld rechtspersonen (tenzij dergelijke gegevens informatie verstrekken over bijvoorbeeld een directeur), slachtoffers en getuigen. Ten aanzien van deze gegevens geldt de belangenafweging van de Wob: is de openbaarmaking van deze gegevens niet in strijd met privacybelangen, belangen van opsporing en vervolging of andere belangen (zoals genoemd in art. 10, lid 2 van de Wob)? Hierover meer in het hoofdstuk "personen en zaken".

Het OM heeft in bijzondere gevallen de bevoegdheid om strafrechtelijke persoonsgegevens te verstrekken. Deze uitzonderingen staan beschreven in de aanwijzing Wbp van het OM. Openbaarmaking kan "voor zover het tot de taak van de officier van justitie/ advocaat-generaal behoort om in het kader van de behandeling van de zaak informatie aan media te verstrekken" (pag. 10, paragraaf 6.2 onder h. en pag. 12 paragraaf 9). Een voorbeeld hiervan is opsporingsberichtgeving. Verder kunnen het OM en de politie in het kader van hun publiekrechtelijke taken strafrechtelijke persoonsgegevens

verstrekken aan media. Daaronder valt bijvoorbeeld het informeren van de bewoners van een wijk waar zich ernstige incidenten hebben voorgedaan.

Bij zowel de actieve als passieve voorlichting bekijken het OM en de politie telkens welke persoonsgegevens verstrekt kunnen worden. Als het niet gaat om strafrechtelijke persoonsgegevens of andere gegevens waarvan in de Wbp is vermeld dat deze niet openbaar mogen worden gemaakt, wanneer opsporings-, vervolgings-, en privacybelangen zich hiertegen niet verzetten kan informatie in beginsel worden verstrekt.

Personen en zaken

De wettelijke ontwikkelingen leiden ertoe dat het OM en de politie in de voorlichting ten aanzien van strafrechtelijke persoonsgegevens nog zorgvuldiger moeten zijn dan daarvoor. Dat geldt voor passieve en actieve voorlichting. Bij het verstrekken van een combinatie van gegevens, zoals bijvoorbeeld leeftijd, geslacht, beroep en woonplaats, dient te worden bekeken of juist deze combinatie niet indirect kan leiden tot identificatie. Dat geldt zowel bij het uitbrengen van een persbericht door OM of politie als in antwoord op vragen van journalisten om bepaalde gegevens te bevestigen of ontkennen.

De Wbp en de Wob zijn mede aanleiding voor een voorlichtingsbeleid bij het Openbaar Ministerie dat zich meer richt op "zaken" dan op personen. Voor zover de belangen van het opsporingsonderzoek dat toelaten, zal meer worden gezegd over het opsporingsonderzoek dan over de mensen op wie zich dat onderzoek richt. Er zal meer informatie worden verstrekt over de wijze van vervolgen dan over de persoon die vervolgd wordt.

Bij voorlichting over personen dienen OM en politie zich niet alleen bewust te zijn van de wettelijke verplichting die zij hebben ten aanzien van bescherming van de persoonlijke levenssfeer van verdachten en daders. Het OM heeft ook een wettelijke taak bij het beschermen van de privacy van andere bij strafzaken betrokken personen, zoals slachtoffers, nabestaanden, getuigen en aangevers.

Daarnaast valt uit jurisprudentie af te leiden dat publiciteit die door het OM actief wordt gegenereerd in een zaak, als onrechtmatig kan worden beschouwd. Niet alleen als in een later stadium vrijspraak of sepot volgt, maar ook als de rechter komt tot een veroordeling. Publiciteit waaraan politie of OM medewerking heeft verleend kan ook leiden tot lagere straffen bij de rechter.

Bij geruchtmakende zaken zullen Openbaar Ministerie en politie nauwkeurig kijken naar de persvoorlichting. Dergelijke zaken worden gekenmerkt door grote aandacht van veel media voor alle aspecten en betrokkenen. In de informatieverstrekking moeten politie en OM rekening houden met een overbelichting van bijvoorbeeld een verdenking of een aanhouding. Daarom zal in deze zaken in principe pas sprake zijn van actieve melding door het OM van een aanhouding na de zitting van de raadkamer van de rechtbank waarin

wordt beslist dat een verdachte gevangen wordt gehouden. De rechtbank heeft dan getoetst of er voldoende ernstige bezwaren zijn om de verdachte in voorlopige hechtenis te houden. Als de aangehoudene al voor de zitting van de raadkamer op vrije voeten wordt gesteld, of als de raadkamer beslist de verdachte onvoorwaardelijk uit de voorlopige hechtenis te ontslaan, zal geen melding worden gemaakt van de aanhouding of verdenking. Passief, dus op concrete vragen van journalisten in dergelijke gevoelige zaken, kan - ook eventueel direct erna - het aantal aanhoudingen worden vermeld of bevestigd, maar gegevens over de aangehoudene(n) en de concrete verdenking niet.

Bij de afwegingen rond persberichtgeving in dergelijke zaken wordt ook rekening gehouden met andere belangen en aspecten. Zo kunnen belangen van openbare orde en veiligheid een rol spelen. Als deze noodzaken tot het eerder openbaren van bijvoorbeeld een aanhouding, of (persoonlijke) gegevens van de verdachte, kan de raadkamertermijn hiervoor wijken. Wettelijke grenzen dienen uiteraard te allen tijde te worden gerespecteerd.

Publicatie van persoonsgegevens, die leiden tot identificatie van een verdachte of dader, is de verantwoordelijkheid van de media en niet die van politie en OM, ook als het gaat om mensen van wie de identiteit al bekend is. Alleen wanneer een verdachte zelf verantwoordelijk is voor het bekend worden van zijn identiteit, wordt kennelijk geen inbreuk gemaakt op zijn persoonlijke levenssfeer door voorlichting door het OM of politie.

Aandachtspunten

Aan de hand van wetgeving, jurisprudentie en beleidskeuzes is het mogelijk puntsgewijs een aantal aandachtspunten te formuleren waarmee rekening dient te worden gehouden bij persvoorlichting door het Openbaar Ministerie, politie, bijzondere opsporingsdiensten en KMar.

Over voorgenomen opsporingshandelingen worden als regel geen mededelingen aan de media gedaan. Deze regel lijdt slechts uitzondering wanneer met een dergelijke mededeling het belang van de opsporing en/of vervolging is gediend.

Bij persvoorlichting door de politie en het OM dient de vereiste objectiviteit steeds te worden gehandhaafd en dient deze te worden gekenmerkt door een zakelijke toonzetting. Zo moet steeds worden benadrukt dat (bij bijvoorbeeld een aanhouding of een dagvaarding) er slechts sprake is van een verdenking.

De mededelingen dienen te berusten op de uit het desbetreffende strafrechtelijk onderzoek gebleken feiten en hieraan mogen niet onnodig op enigerlei wijze als (strafrechtelijk) kwalificerend te beschouwen conclusies worden verbonden.

Het OM en de politie verstrekken geen gegevens die (in-)direct herleidbaar zijn tot de persoon van de verdachte(n). Dat geldt bijvoorbeeld voor informatie als initialen, leeftijd, beroep, woonomgeving of andere omstandigheden waardoor betrokkene gemakkelijk

herkenbaar wordt voor zijn woon- en werkomgeving. Indien persoonlijke of functionele gegevens bekend worden gemaakt, dan zijn dat slechts die gegevens die een duidelijke relatie hebben met het feit waarbij iemand betrokken is.

Gegevens over godsdienst, levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid, seksuele leven en gegevens over het lidmaatschap van een vakvereniging van een verdachte of dader worden in principe niet verstrekt.

In de regel wordt bij gevoelige en zeer geruchtmakende zaken privacygevoelige informatie, zoals bijvoorbeeld een aanhouding, pas actief gemeld na de zitting van de raadkamer van de rechtbank waarin wordt beslist of een verdachte gevangen wordt gehouden. Ook passief is het beleid in dergelijke zaken terughoudend. Op concrete vragen kunnen aantallen aanhoudingen worden vermeld of bevestigd, maar namen en initialen niet. Op deze regel zijn uitzonderingen mogelijk. Deze moeten onderbouwd kunnen worden.

Van slachtoffers, nabestaanden, getuigen en aangevers worden geen gegevens aan de media verstrekt die er toe kunnen leiden dat de identiteit van deze personen bekend wordt, tenzij de identiteit al dusdanig bekend is dat de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in redelijkheid niet meer te verzekeren valt. Dit betekent dat in de regel dient te worden volstaan met de vermelding van leeftijd, geslacht en woonplaats.

Bij het verstrekken van informatie kan, onder omstandigheden, rekening worden gehouden met het feit dat de betrokkene en/of diens raadsman actief de publiciteit hebben gezocht over een lopende strafzaak en daarbij hem persoonlijk betreffende informatie publiek heeft gemaakt. Ook dan dient evenwel betekenis te worden toegekend aan de persoonlijke levenssfeer van de betreffende betrokkene.

Aan de media dient geen informatie te worden verstrekt over strafprocessuele beslissingen waarmee de verdachte zelf nog niet bekend is.

Wanneer voorlichting over een verdachte heeft plaatsgevonden, dient - indien de verdenking niet (langer) wordt ondersteund door feiten en omstandigheden en de verdachte niet langer als zodanig wordt aangemerkt - hierover zo mogelijk in overleg met de verdachte of diens raadsman, eveneens door middel van actieve voorlichting aan de media mededeling worden gedaan.

Wanneer voorlichting door politie of OM achteraf (gedeeltelijk) onjuist is gebleken en heeft geleid tot onjuiste berichten in de media, dient hiervan actief mededeling te worden gedaan aan de media."

C. Wet Nationale ombudsman, zoals deze luidde tot 15 maart 2005, thans artikel 9:22 Algemene wet bestuursrecht

Artikel 15

"Tenzij artikel 16 van toepassing is, is de ombudsman bevoegd uit eigen beweging een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid heeft gedragen."

D. Klachtenregeling politie Gelderland-Midden

De ten tijde van de onderzochte gedraging geldende Klachtenregeling politie Gelderland-Midden vermeldt bij artikel 9

"Termijnen

1. De afronding van de formele bemiddeling van de klacht vindt plaats binnen 5 weken.
2. De formele behandeling van de klacht vindt plaats binnen 8 weken en binnen 12 weken bij inschakelen van de klachtencommissie door de korpsbeheerder.
3. Indien de afdoening niet binnen de hiervoren genoemde termijnen kan plaatsvinden, wordt hiervan mededeling aan de indiener van de klacht en de betrokken ambtenaar gedaan met opgaaf van redenen. Daarbij wordt tevens aangegeven binnen welke termijn alsnog afdoening te verwachten valt."

Toelichting bij artikel 9

"In de Algemene wet bestuursrecht worden termijnen van 6 en 10 weken aangegeven, waarbinnen ook de formele behandeling van klachten zou moeten worden afgedaan. De praktijk wijst echter uit, dat dit zeer krappe termijnen zijn en vandaar dat in de regeling de termijnen van 8 en 12 weken zijn opgenomen. Dit is mogelijk, nu de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing is op de afdoening van klachten door de korpsbeheerder, omdat het oordeel van de korpsbeheerder kan worden gekwalificeerd als de beoordeling van een feitelijk handelen. Daarom is de afdoening door de korpsbeheerder ook aan te merken als een feitelijke handeling, waartegen op grond van de Algemene wet bestuursrecht geen bezwaar gemaakt kan worden.

De termijnen vangen aan vanaf het moment dat de schriftelijke klacht ontvangen is. Indien de klager conform artikel 13 lid 2 alsnog in de gelegenheid wordt gesteld de betreffende gegevens aan te vullen, dan wordt de behandelingstermijn met eenzelfde periode verlengd."